

Mottagare

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Redovisning av uppdrag. Personcentrerad och ändamålsenlig rehabilitering med förbättrad tillgänglighet

Förslag till beslut

- Hälso- och sjukvårdsnämnden tar emot återrapporteringen och ställer sig bakom föreslagen åtgärdsplan samt ger förvaltningen i uppdrag att återkomma med en statusuppdatering i december 2026.

Sammanfattning

Ärendet lyftes till arbetsutskottet 2024-11-13 (HSN-AU § 129) som då beslutade att återremittera det för en mer detaljerad redogörelse hur förvaltningen bedömer att slutsatserna i kartläggning om medicinsk rehabilitering kan omhändertas i det fortsatta arbetet.

Inom ramen för Region Gotlands program Hälsa genom hela livet/God och Nära vård har en omfattande kartläggning av rehabiliteringsverksamheten inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen genomförts med målet att skapa en personcentrerad, evidensbaserad och tillgänglig rehabilitering.

Kartläggningen har lett till flera organisatoriska förändringar, däribland bildandet av verksamhetsområdet HabRehab och en ny enhet vid Visby lasarett. Förbättringsåtgärder har initierats inom strokevård, cancerrehabilitering, samverkan mellan enheter och kompetensförsörjning.

Arbetet med att tydliggöra uppdrag, förbättra samordning och utveckla teamstrukturer är pågående. En verksamhetsutvecklare ska rekryteras för att stödja förbättringsarbetet.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

En av aktiviteterna i Region Gotlands färdplan för omställning God och Nära vård var att kartlägga medicinsk rehabilitering avseende nuvarande uppdrag, kategoriserat utifrån Socialstyrelsens prioritetsnivå, dess organisering och volymer. Utgångspunkten var att den rehabiliterande vården ska hänga ihop och primärvården ska vara basen, att insatser ska utgå från evidens och beprövad erfarenhet, samt att uppdrag och ansvar för den rehabiliterande vården ska vara tydliga. Detta för att få en helhetsbild över oklarheter och svårigheter inom området. Kartläggningen genomfördes 2023/2024 i bred

delaktighet av verksamheter inom både hälsa- och sjukvårdsförvaltningen och socialförvaltningen. En slutrapport av arbetet presenterades för nämnden 2024-09-18 (HSN § 75).

Flera förbättringsområden föreslogs i kartläggningen som inkluderade omstrukturering av rehabiliterande enheter, tydligare uppdrag och arbetsbeskrivningar, kontinuitet och fast vårdkontakt, teambaserad rehabilitering, behov av kompetenshöjning avseende teambaserat arbetssätt, införande av rehabiliteringsplaner och förstärkning av egenvård och mycket mer.

En viktig del i slutsatserna var att tydliggöra och stärka ledning och styrning. Förvaltningsledningen fattade ett inriktningsbeslut kring hur förvaltningens rehabiliteringsverksamhet skulle synliggöras och samordnas mer effektivt.

Arbetet med att etablera en personcentrerad och ändamålsenlig rehabilitering med förbättrad tillgänglighet inom hälsa- och sjukvårdsförvaltningen har inletts. Arbetet är av långsiktig karaktär och kommer att fortgå under en överskådlig framtid. Det primära målet är att utarbeta och implementera en tydlig strategi för rehabiliteringsverksamheten på Gotland. Det övergripande målet är att säkerställa att den gotländska patienten erhåller en personcentrerad och ändamålsenlig rehabilitering med upplevd god tillgänglighet.

Flera åtgärder har genomförts, i synnerhet på det organisatoriska planet och inom kvalitetsutveckling.

Beslutade, genomförda eller pågående aktiviteter

- Ett samlat verksamhetsområde Rehabilitering och Habilitering (HabRehab), samt en ny rehabiliteringsenhet (Rehab Lasarettet) har bildats.
- Flytt av logopedmottagningen från Kommunikationsenheten till Rehab Korpen kommer att ske vid årsskiftet.
- Den interna samverkan inom Rehab Korpen har förbättrats i syfte att optimera arbetet.
- Åtgärder avseende strokevårdkedjan har genomförts och implementering av insatser enligt det nationella vårdförloppet för stroke har påbörjats.
- Rehabmedicinsk specialistkompetens – initiativ och samarbete har etablerats med Internmedicin vid Visby lasarett, samt med andra regioner för att säkra omhändertagandet av patienter med behov av specialistkompetens inom rehabiliteringsmedicin.

Initierade och planerade åtgärder

- Arbetet med att ta fram behovsanalyser som underlag för upprättande av uppdrag och arbetsbeskrivningar är initierat.
- Rekrytering av verksamhetsutvecklare pågår som stöd till verksamhetsområdets förbättringsarbete.

Åtterrapportering och åtgärdsplan

Åtterrapporteringens redovisas utifrån hur de har rapporterats i kartläggningen.

Rehabiliteringsstruktur – Översyn av organisationen (7.1) – status delvis klar

Övergripande struktur

Organisationen har genomgått en förändring, vilket resulterat i inrättandet av verksamhetsområde Rehabilitering och Habilitering per den 2025-06-06. En verksamhetsområdeschef för nämnda område har rekryterats.

Verksamhetsområdet omfattar fem enheter, varav en är en nyetablerad rehabiliteringsenhet vid Visby lasarett. De övriga fyra enheterna utgörs av Kommunikationsenheten, Primärvårdens sjukgymnastmottagning, Rehab Korpen samt Habiliteringen. Den övergripande organisationen är klar.

Primärvårdens sjukgymnastmottagning

Primärvårdens sjukgymnastmottagningar har under det senaste året präglats av ett flertal vakanser vilket medfört negativ påverkan på arbetsmiljön samt resulterat i långa väntetider och låg tillgänglighet i telefon för patienterna. Under hösten 2025 har insatser genomförts med syfte att förbättra arbetsmiljön i gruppen. Rekryteringsläget bedöms glädjande nog som mer positivt från och med årsskiftet varpå tillgängligheten kan förbättras tillika kvalitetsarbete kan ta fart.

Primärvårdens sjukgymnastmottagning har identifierat behov av ett förbättrat samarbete med vårdcentralsläkare, ortopedier och neurolog kring gemensamma patienter. Ett välfungerande samarbete är avgörande för en sammanhållen, effektiv och patientsäker vård särskilt för patienter med komplexa eller långvariga besvär. En plan för hur ett sådant samarbete kan se ut behöver tas fram.

Rehab Korpen

Inom Rehab Korpen har den interna samverkan förbättrats. Syftet är att optimera samarbetet mellan team och inriktningar för att uppnå en jämnare belastning och en utjämning av väntetiderna.

Arbets terapeutgruppen bedöms ha ett framtida behov av att bredda sitt uppdrag i syfte att inkludera ytterligare patientgrupper. En konvertering eller omfördelning av tjänster från annan verksamhet kan eventuellt bli aktuell för att möjliggöra teamrehabilitering för fler diagnosgrupper. För att kunna fastställa resurstillgång och eventuell omfördelning av befintliga resurser behöver en behovsanalys genomföras.

Regionalt cancercentrum och cancerrehabteamet har under året kartlagt vilka professioner som krävs för att kunna bedriva cancerrehabilitering med ett fullständigt team runt patienten.

Logopedmottagningen kommer från och med årsskiftet att flyttas från Kommunikationsenheten till Rehab Korpen i syfte att samla teamkompetenser, underlätta utbyte av arbetssätt samt förbättra arbetsmiljön.

Utveckling av samarbetet mellan primärvårdens sjukgymnastmottagningar och Rehab Korpen har påbörjats och ska vidareutvecklas kring komplexa patienter för att optimera effekt och nytta för den gotländska patientpopulationen.

För dietistmottagningen har ett behov av att utföra en analys avseende uppdrag och organisatorisk placering identifierats.

Rehabiliteringsverksamheten inom somatiskt specialiserad vård

Inom den somatiska specialiserade vården har en ny enhet, Rehab Lasarettet, inrättats. Enheten samlar återigen fysioterapeuter och arbetsterapeuter i en gemensam organisation. Enhetschef har rekryterats till den nya enheten. Denna åtgärd förväntas generera samordningsvinster och förbättra möjligheterna att exempelvis utveckla en vårdkedja i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer för strokepatienter. Under hösten har workshops genomförts mellan strokeavdelningen och neurorehab, varvid den standardremiss som utarbetats av RPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin för utskrivning har implementeras. Fortsatt arbete med fler insatser enligt vårdförloppet kommer ske under 2026

Enhetschefen för Rehab Lasarettet ska i samverkan med enhetscheferna för Rehab Korpen och Primärvårdens sjukgymnastmottagning utforma det samlade utbudet av rehabiliteringsinsatser inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Detta kvalitetsarbete har initierats med utgångspunkt i enskilda patientfall och ska fortgå.

Rehabiliteringsmedicin

Arbete pågår, i samråd med verksamhetschef vid Internmedicin, avseende hur omhändertagandet av gotländska patienter med behov av läkarinsatser med specialistkompetens inom rehabiliteringsmedicin ska säkerställas. Ett samarbete har etablerats med Region Kalmar för att få stöd i utformningen av denna del av vården, möjligheten till ytterligare samverkan med Region Stockholm utvärderas.

Rehabilitering inom Hemsjukvården

Samarbetet med hemsjukvårdens rehab upplevs som förbättrat jämfört med tidigare. Avsikten framöver är att revidera nuvarande överenskommelse mellan socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Psykiatri

Fysioterapeuter och arbetsterapeuter inom psykiatri är fortsatt organiserade inom Psykiatri och ingår inte i Habrehab organisation. Samverkan mellan Habrehab och Psykiatri ska etableras under vintern.

Habiliteringen

Ett kontinuerligt förbättringsarbete pågår avseende gränssnitten mellan

Habilitering, Psykiatri, Primärvården samt socialförvaltningen. Habiliteringen kvarstår organisatoriskt placerad inom Habrehab, och ingen organisatorisk förändring av placeringen är planerad.

Tydliggöra uppdrag (7.2) – status initierad

Kartläggningen indikerade att det nuvarande mottagandet inte är optimalt för flertalet diagnosgrupper. Med anledning härav pågår under hösten ett strategiskt arbete för ledningsgruppen i Habrehab. Arbetet fokuserar på en genomgång av diagnosgrupper innefattande en analys av folksjukdomar och deras prevalens på Gotland. Syftet är att besvara frågeställningen rörande optimering av insatsernas nytta.

Det föreligger ett behov av att gemensamt utforma sammanhängande uppdrag och etablera uppdragsbeskrivningar för varje enhet kompletterade med tillhörande arbetsbeskrivningar. I detta sammanhang är det särskilt angeläget att uppdragsbeskrivningar och arbetsbeskrivningar för Rehab Korpen färdigställs. Arbetet har initierats men är ännu inte slutfört. Pågående aktivitet under 2026

Uppdrag och utveckling

Verksamhetsrådet (utskott till förvaltningsledningen) har uppdragit åt sjukhuschef och verksamhetsområdeschef för Habilitering och Rehabilitering att utforma ett uppdrag rörande det gotländska behovet av ineliggande rehabilitering, oberoende av diagnos. Direktivet presenteras vid årsskiftet 2025/2026.

En verksamhetsutvecklare kommer att rekryteras inom Habrehab i syfte att utforma och driva de nödvändiga uppdragen samt stödja den framtida utvecklingen inom Habrehab. Tillsättning är planerad till 2026-01-01.

Förbättra samordning (7.3) – status initierad

Rehab Korpen, Primärvårdens sjukgymnastmottagning och Rehab Lasarettet har gemensamt i uppdrag att inventera och utforma teamstrukturer där behovet är identifierat och bedöms som prioriterat. Arbetet är påbörjat.

Översynen kan komma att föranleda omfördelning av tjänster mellan enheterna i syfte att optimera kapaciteten att erbjuda teambaserade insatser.

Arbetet har inletts genom en gemensam granskning av enskilda patientfall för att fastställa hur ett ändamålsenligt och optimalt samarbete kring patienten bäst kan utformas och förändras framöver. En intensifierad samverkan mellan berörda enheter förväntas leda till ökad samsyn, tydligare ansvarsfördelning och en sammanhållen vårdkedja.

Säkerställa kompetensförsörjning, forskning och utveckling

Den nyetablerade organisationen har tydliggjort rehabiliteringsverksamhetens roll inom flera samverkansstrukturer, så som exempelvis operativ samverkansledning, styrgrupp för cancerrehabilitering och försäkringsmedicinsk kommitté, samt i de ledningsgrupper där chefer med

rehabiliteringsansvar nu ingår. Detta, tillsammans med arbetet gällande kunskapsstyrning och kliniska kunskapsstöd, förväntas skapa bättre förutsättningar för den framtida utvecklingen.

Enligt ny lagstiftning, som träder i kraft vid årsskiftet, åläggs den kommunala hälso- och sjukvården skyldigheten att anställa en Medicinskt Ansvarig för Rehabilitering (MAR). Denna funktion kommer att utgöra en central samarbetspartner för hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Kontakt är tagen med verksamhetsutvecklare inom socialförvaltningen och fortsatt gemensamt arbete planeras.

Habrehab rekryterar under hösten en verksamhetsutvecklare inom verksamhetsområdet. Denna resurs ska utgöra ett stöd för att upprätthålla god kvalitet, säkerställa implementeringen av vårdförlopp samt driva kontinuerlig utveckling, förbättring inom rehabiliterings- och habiliteringsområdet. Utöver det skall verksamhetsutvecklaren även vara en samordnare och ett stöd i den nya hjälpmedelsstrukturen och bidra med kraft i de uppdrag som tas fram från hjälpmedelskommittén. Tillsättning planeras till 2026-01-01.

Förstärk det hälsofrämjande arbetet och förebygg ohälsa (7.5) – ej startat.

Området ”främjande och förbyggande” är ett utvecklingsområde i förvaltningens verksamhetsplan. Att utforska rehabiliteringens roll och ansvar är en del av förvaltningens arbete framöver.

Förbättra samordnad kommunikation, administration och journalsystem (7.6) – delvis pågående, dels ej aktuellt.

Det har identifierats att divergerande benämningar används för enheterna i våra befintliga IT-system och ett arbete pågår för att åtgärda detta. Därtill har en namntävling utlysts i syfte att säkerställa enhetliga och medborgarvänliga benämningar på verksamhetens enheter.

Frågan om att införa ett gemensamt journalsystem ligger inte inom verksamhetens möjlighet att åtgärda. Det kvarstår dock en uppfattning att ett sådant system skulle underlätta och effektivisera det operativa arbetet och förbättra patientsäkerheten.

Sammanfattning av status kring åtgärder utifrån förbättringsområde:

Förbättringsområde	Ej startat	Initierad	Pågående	Delvis klart	Klart	Ej aktuellt
Organisatorisk översyn			X	X		
Tydliggöra uppdrag		X				
Förbättra samordning		X				

Säkerställ kompetensförsörjning			X			
Förstärk hälsofrämjande arbetet, förebygga ohälsa	X					
Förbättra samordnad kommunikation		X				X

Bedömning

Resultaten från den genomförda medicinska kartläggningen identifierar brister och utgör grunden för fastställda förbättringsåtgärder. Arbetet med att utveckla en personcentrerad, evidensbaserad och lättillgänglig rehabiliteringsverksamhet har påbörjats under hösten. Utvecklingsarbetet är omfattande och innefattar organisatoriska förändringar, justering av etablerade arbetssätt samt målinriktad kompetenshöjning. Arbetet kräver ett långsiktigt perspektiv.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen daterad 2025-10-28

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör